

Inhoud

Voorwoord	5
Inleiding	11
Voor 1940	
Behoudend, conservatief en deftig: de Utrechtse volksaard	15
Korte terugblik brandweer Utrecht	16
Oprichting Gezelschap Utrechtsche Brandweer	16
Posten	17
Alarm	17
Op naar de brand	18
Premies	20
Luchtbescherming	21
Bijzondere branden	21
Portret:	
Co Hahn	24
1940-1945	
De oorlogsjaren	29
Brandweer landelijk	29
De meidagen en de bezetting	29
Eerste aanzet tot een beroepsbrandweer	30
Van Luchtbeschermingsbrandweer naar Hulpbrandweer	30
Brandweer wordt brandweerpolie	31
Brandweer Utrecht	32
Niet naar Duitsland	32
NSB	35
Brand	36
Het leven gaat door	37
Uniform	37
Razzia's	38
Bevrijding	40
1946-1959	
Armoede en wederopbouw	42
Afrekening? Oftewel werken voor je brood of voor de Duitsers	47
Watersnoodramp	50
Bescherming Bevolking	53

Brandweer landelijk54
Brandweer Utrecht56
Posten57
Militaristische opzet58
Alarm59
Slaapzalen60
Eten61
Aannamebeleid63
Technische mensen63
Opleiding64
Een grote familie64
Uit en thuis brandweerman65
Van MIJN stoel af68
24 uur op, 24 uur af71
Thuis & feestdagen72
Brand: op zoek naar het vuur!73
Aanvalstactiek73
Adembescherming76
Risico's78
Ambulancedienst80
Andere werkzaamheden82
Team85
Samenwerking87
Verandering van functie87
Officieren88
Vrijwilligers89
Verenigingsleven89
Commandanten95
1956-1963 F. Flaming95
Portretten	
Lucas van 't Hek46
Arie de Leeuw52
Theo Steffens55
Henk Brakband66
Ries de Vos74
Jaap In de Betouw83
Gerard de Vries90

1960-1969

Vooruitgang en democratisering	97
De treinramp van Harmelen op 8 januari 1962	97
Chloorgas komt vrij bij de Pegasus	104
Kader Utrechts Nieuwsblad 6-8-1962	104
Brandweer landelijk	107
Brandweer Utrecht	107
Posten	107
Slaapzalen	107
Eten	111
Ondernemingsraad	111
Eind jaren zestig - arbeidstijdverkortng	111
Aanamebeleid	112
Opleiding	115
Een grote familie	117
Appèl	117
Nog steeds: niet op MIJN stoel	118
Thuis, vakanties & verlof	124
Brand	129
Geef eens vlug een koppie water!	129
Adembescherming	131
Kader: Ademluchttoestel (voorheen een persluchttoestel)	135
Speciale omstandigheden	136
Risico's	139
Kader: Flashover	142
Ambulancedienst	145
Duiken	150
Andere werkzaamheden	157
Team	162
Samenwerking	162
Verandering van functie	165
Officieren	167
Vrijwilligers	171
Commandanten	174
1963 - 1968 J. Das	174
1968 - 1974 J. 't Lam	175
Bijzondere uitdrukken	176

Portretten	
Kees van Rooijen	108
Jan van den Akker	119
Roel Patist	126
Wim van der Lee	132
Jan Bakker	147
Wim van Merkestein	154
Vief Rowe	160
Peter van der Westen	166
Sam van Druten	172

1970-1979

Jonkies stromen binnen	178
Brandweer landelijk	178
Brandweer Utrecht	179
Organisatiestructuur	179
Posten	180
Alarm	181
Slaapzaal	181
Eten	182
Ondernemingsraad	183
Wet op de ondernemingsraden	183
Verkiezingen & cursussen	186
Wij zemen geen ramen meer	190
Aannamebeleid	191
Opleiding	192
Instructeur	198
Kader val van klimtoren	201
Een grote familie	207
Appèl	207
Kleren maken de man	208
Waar staat dat dit jouw stoel is?	209
24 uur op en 48 uur af	212
Thuis, vakantie & verlof	213
Brand	221
Sloop & nieuwbouw	221
Adembescherming	222
Risico's	224
Speciale omstandigheden	230
Kader brand in Tivoli	231

Ambulancedienst248
De aanzet tot de Wet Ambulancevervoer248
Cardulanceproject252
Hulpverlening253
Nieuwe apparatuur253
Procedures256
Mobiel Medisch Team (MMT)257
Artikel Nieuwe Revu 1976259
Andere werkzaamheden261
Preventie265
Gebouwendiensten265
Voorlichting geven op scholen, in bejaardenhuizen & ziekenhuizen268
Team269
Samenwerking269
Leiding geven275
Verandering van functie281
Officieren285
Vrijwilligers292
Commandanten296
1974 - 1981 E.Stamhuis296
Bijzondere uitrukken298
Portretten	
Willem den Uijl184
Huub Steins196
Fred de Vos210
Frans Sluyk218
Bernard Brosi228
Cees van Dijk250
Ronald Boer266
Steef Verweij282
Jaap In de Betouw junior295

sterdam en Groningen voor 1940 al een beroepskorps. In Den Haag kende men een zogeheten politiebrandweer, terwijl de vier overige gemeenten, Rotterdam, Utrecht, Haarlem en Eindhoven een vrijwillige brandweer met een beroepskern hadden. Toen Tilburg op 28 februari 1941 zijn 100.000-ste inwoner kreeg, moest ook daar een beroepsbrandweer komen. De sterkte van een beroepskorps werd in principe bepaald op één man per 2.000 inwoners.

Eerste aanzet tot een beroepsbrandweer

De Duitsers waren niet onder de indruk van de organisatie van de Nederlandse brandweer. Om een eind te maken aan alle verschillen tussen de verschillende brandweerkorpsen riepen de Duitsers op 15 oktober 1940 de Rijksinspectie van het Brandweerwezen in het leven dat viel onder het ministerie van Binnenlandse Zaken. Daarmee kon de overheid rechtstreeks invloed uitoefenen op de Nederlandse brandweer. De leiding van de Rijksinspectie was in handen van de hoofdinspecteur van het brandweerwezen. Hij werd bijgestaan door vijf districtsinspecteurs. Taken en bevoegdheden van de Rijksinspectie werden vastgelegd in het in maart 1941 verschenen Besluit Brandweerwezen 1941. De organisatie van de brandweer bleef in beginsel een gemeentelijke aangelegenheid, maar de overheid kreeg er wel greep op. Bij het inwerkingtreden van het Besluit Brandweerwezen kwam alle macht, voor zover het gemeentelijke aangelegenheden betrof, in handen van de burgemeester. Ook de zorg voor, de aanwezigheid en de goede staat van de brandblusmiddelen en het benoemen, schorsen en ontslaan van brandweerpersoneel, taken die volgens de Gemeentewet aan burgemeester en wethouders waren opgedragen, kwamen nu geheel in handen van de burgemeester.

Van Luchtbeschermingsbrandweer naar Hulpbrandweer

In een circulaire van de secretaris-generaal van Binnenlandse Zaken, gedateerd 30 oktober 1940, werd aan de burgemeesters meegedeeld dat het personeel van de luchtbeschermingsbrandweer met onmiddellijke ingang onder leiding moest komen te staan van de commandant van de plaatselijke brandweer. Het personeel en materieel van de luchtbeschermingsbrandweer maakte vanaf dat moment deel uit van de brandweer. Het gebruik van de naam luchtbeschermingsbrandweer was voortaan verboden. Om het personeel hiervan te kunnen onderscheiden van het overige brandweerpersoneel, sprak men in het vervolg van hulpbrandweer. Als de brandweer bij luchtaanvallen zou worden ingezet, werd de commandant beschouwd als technisch leider, de algehele leiding was echter in handen van het hoofd van de gemeentelijke LBD. De hulpbrandweerlieden waren vrijwilligers, maar tijdens de bezettingsjaren bleven de meeste op een arbeidscontract 'voor de duur van de oorlog' verbonden aan de luchtbescherming.

erin zat. Alles vloog de lucht in en de autobanden vlogen om je heen. We lagen veilig achter de dijk totdat het apparaat uitgeploft was. We probeerden van een afstand wat te blussen. Je probeerde wel niet echt te blussen. Dan riepen ze, verdomme, snel, snel, snel. Na afloop kwamen allemaal jochies van een jaar of 15, 16 jaar uit de Kromhoutkazerne. Wij wisten niet dat daar de Hitler Jugend zat. Die werden al opgeleid tot militair. Overal, in alle kazernes zaten Duitsers, maar we wisten niet dat ze al zulke jonge jochies voorbereiden op het leger.'

Utrecht heeft het geluk gehad dat het in het begin van de oorlog niet is gebombardeerd, zoals Rotterdam en Middelburg. Echter niet iedereen wist de oorlog te overleven, ook Utrecht kende slachtoffers. Co Hahn: 'Bloemheuvel is overleden bij een bombardement op het AZU dat toentertijd op de Catharijnesingel zat. Op de Smakkelersbrug, waren ook bommen neergekomen. Bloemheuvel en Piet de Haan kwamen daar langs, want zij moesten opkomen met luchtalarm. Piet de Haan ging meteen langs een winkel liggen, langs de etalage buiten de stoep. Die kreeg glas op zijn kop, maar omdat hij zijn pet op had en een uniformjas aan had, is hij er goed vanaf gekomen. Maar Bloemheuvel die geloof ik nooit militair is geweest, is gebukt langs de kant, langs het water in de berm, gelopen om beter te liggen, veiliger voor de bommen, maar daar had hij geen tijd meer voor. Hij is gebukt de weg overgestoken en kreeg scherven in zijn lijf. Hij was op slag dood. Gelukkig zijn we er als brandweer verder goed vanaf gekomen. Want het was wel gevaarlijk. Maar ja, je hebt zo dikwijls gevaar meegemaakt. Het hoort bij je beroep zeggen ze. Dat beseft ik als militair niet toen ik die vijf dagen in de Grebbelinie lag. Op dat moment heb je het niet in de gaten. Dat komt pas later.'

Het leven gaat door

Uniform

Verder probeerden de brandweermannen, net als alle anderen 'gewoon' hun leven te leiden. Het Duitse uniform dat ze droegen had soms zo zijn voordelen. Co Hahn: 'Wij kregen een Duitsachtig uniform. Toen zeiden die ouderen: jullie met dat rotmoffen uniform, maar na razzia's gingen ze gauw naar beneden en wilden ze ook zo'n uniform. Want je liep met dat ronde spoorwegpetje en dat jasje met die dubbele rij knopen, niet veilig meer. Dan dachten de Duitsers dat je van de Spoorwegen was: oppakken dus! Zodoende hebben wij daar ge- en misbruik van kunnen maken. Tot eind 1944 hebben we door dat uniform nog aardig vrij kunnen rondlopen. Daarna pakte ze iedereen op en moest je uitkijken.' Soms had je geen zin om je aan alle Duitse regels te houden. Co Hahn: 'Ik had lak aan die 8 uur spertijd. Ik had verkering met mijn vrouw en liep over straat met mijn uniform

Henk Brakband: ‘Ik heb veel van mijn collega’s geleerd, want er zaten veel vakmensen. Ik was geen vakman, ik was leerling automonteur. Daar heb ik een jaar of drie ingezet. Die jongens hadden allemaal LTS.’

Opleiding

De opleiding tot brandweerman werd lange tijd door de brandweer Utrecht zelf verzorgd. Hiervoor werden boeken van de Bescherming Bevolking gebruikt. Theo Steffens: ‘Ik ben met nog een collega aangenomen en we werden ’s morgens om acht uur in het leslokaal gezet en daar waren lesboeken van de Bescherming Bevolking. Meer was er niet. De mensen werden allemaal in eigen beheer opgeleid. Dan zeiden ze, neem de eerste 20 bladzijden maar door en dan gaan we vanmiddag weer verder. Die boeken waren de enige boeken voor de brandweeropleiding. Mensen die niet in militaire dienst waren geweest, kregen een BB opleiding en daar hadden ze deze boeken voor ontwikkeld.’

Arie de Leeuw: ‘Toen ik aangenomen werd, kreeg ik een opleiding van zes weken. Dat deed Das, de toenmalige brandmeester. Later is hij commandant geworden. Dat gebeurde op de Groeneweg en daar werd ook altijd geoefend.’

Theo Steffens: ‘We moesten ook exerceren en haakladder-exercitie doen voor de examencommissie. Daar stond op de Groeneweg een klimtoren voor. Ook een vorm van discipline.’

Een grote familie

De Utrechtse brandweer was een echte Utrechtse aangelegenheid, een familiebedrijf met veel middenstanders. Zeker het kader bestond voor het grootste deel uit middenstanders die van vrijwilliger beroepsbrandweerman werden. Lucas van 't Hek: ‘In die periode was de commandant de kruidenier, de slager was officier net als een bloemist. Je had ene Van der Horst, mooie Marie noemden we hem. Hij liep er altijd netjes bij. De slager zei tegen me: “Lucas je loopt er altijd slordig bij.” Maar ik zit in de uitrukdienst. Mooie Marie loopt altijd in pak, maar ik ga de brand in, hij niet.’

Ries de Vos: ‘Ik weet dat er officieren of commandanten met sporen aan en een sabel rondliepen, die absurditeit was er. Toen ik bij de brandweer kwam, was ik vrij progressief met een heleboel dingen, dat deed ik in mijn gewone werk al. Ik dacht echt wat een achterlijke zoi is het. Later ging ik daar tussendoor wandelen en ik kreeg in een hoop dingen mijn zin. Dat vond ik feitelijk wel gek.’

‘Echte’ Utrechters waren het. Ries de Vos: ‘De brandweer was echt een Utrechtse aangelegenheid. Vaders, zoons, alles kwam uit Utrecht. Ze hadden een andere mentaliteit

heb wel het geluk gehad dat het zo geweest is. Toen ik een rang omhoog schoot, kreeg zij meer te doen. Ik gaf minimaal twee avonden per week ergens les. Dus ik was heel erg veel weg, ook in de avonden. Dat is bij ons altijd heel goed opgevangen. We zijn nu 45 jaar getrouwd, dus dat is heel lang geleden.’

Vaak werd er tijdens de feestdagen van alles gedaan om een leuke sfeer te creëren. De kantine werd versierd en er werden allerlei wedstrijden georganiseerd. Ries de Vos: ‘In het begin waren we niet tevreden over de diensten, want dan kon het gebeuren dat je met alle feestdagen de pineut was. Heb je een schrikkeljaar, dan was je twee jaar achter elkaar de klos. Door alles een dag te laten verspringen is dat probleem opgelost. Kijk, die kerels zelf hadden er niet zoveel problemen mee, want er werd van alles georganiseerd zoals kaartwedstrijden en schietwedstrijden zelfs. Het was meer het thuisfront dat zich bezorgd maakte om jouw opofferingsgezindheid om te gaan werken.’

Jaap In de Betouw: ‘Tijdens de feestdagen was de familie welkom, maar meestal hadden ze andere plannen, want had je kinderen, dan vierden ze kerstfeest met de kinderen. Maar er waren eenzame vrouwen die eten kwamen brengen en dan bleven ze een tijd zitten en televisie kijken. De kantine was versierd, er stond ook een kerstboom. Er werd geklaverjast, gekaart, man, man...’

Brand: op zoek naar het vuur!

Aanvalstactiek

De aanvalstactiek die gebruikt wordt bij het blussen van een brand werd in de loop der jaren steeds verder verfijnd en aangepast aan de omstandigheden en het materiaal. De indeling van de ploeg is echter in grote lijnen hetzelfde gebleven. In de jaren vijftig zat men meestal met acht man op een wagen, waaronder een ordonnans. Arie de Leeuw: ‘Je had de redploeg 1 en 2, 3 was de ordonnans, 4 en 5 was de waterploeg, 6 en 7 was de aanvalsploeg, de blusploeg. En 8 was de chauffeur/pompbediener. De bevelvoerder had de leiding en zat naast de chauffeur als er uitgerukt werd. Die hoorde ook bij de bezetting.’ De ordonnans was al het ware de boodschapper in de ploeg. Arie de Leeuw: ‘Je had geen enkele mogelijkheid als je het adres niet kon vinden, om contact op te nemen. Je had geen mobilfoon in de auto, niks. Dan moest je ergens bij een telefooncel bellen. Dat kwam heel weinig voor, maar het kwam voor. Als je bij het brandadres kwam, moest de ordonnans op een drafje naar de dichtstbijzijnde telefoon rennen. Als mensen telefoon hadden, vroeg je of je kon bellen, zodat je kon melden dat je aangekomen was. Dan was het blussen al begonnen. Als het nodig was, kon de ordonnans om versterking vragen. Dat was

en zoveel aan nevenwerkzaamheden. Het gaf discipline en zonder discipline kom je er niet. Dat is ook veranderd. Dat militarisme is er niet meer, alleen de rangen zijn er nog, maar dat zouden ze ook op een andere manier kunnen vormgeven. Op kantoor lopen ze ook niet met streepjes op. Militaire dienstplicht is afgeschaft net als de groetplicht. Vroeger moest je als je een officier tegenkwam, salueren. Als een officier of de commandant de kantine inkwam, moest de eerste die hem zag, orde roepen. Dan moest je gaan staan. Het is nu niet meer voor te stellen.'

Wim van Merkestein: 'Officieren en manschappen was vroeger hemel en aarde. Een collega zat de krant te lezen die door de personeelsvereniging werd betaald. Dus iedereen mocht die krant lezen. Commandant 't Lam komt de kantine in en zei: "Ik wil de krant lezen." De collega zei: "Ik zit hem te lezen." "Ik wil hem nu lezen", zei de commandant. "Dan ga je er zelf eentje kopen", zei mijn collega. Het was heel wat om dat tegen de commandant te zeggen. Later werd hij op het matje geroepen door de commandant, dat had hij niet mogen doen.'

Jan van den Akker: 'Toen ik bij de brandweer kwam, was het als je met zijn allen zat te eten en de commandant binnenkwam: orde! Dan moest je netjes je vork en je lepel neerleggen en mocht er geen geluid worden gemaakt. Liep je in de gang en de commandant kwam er aan, was het ook: orde! Dan moest je aan de kant gaan staan, zodat hij vrij door kon lopen. Daar kon ik heel niet mee overweg. Het was nog half militaristisch.'

Vief Rowe: 'Dat stond in de reglementen, maar dat soort dingen verwaterden gauw. Er kwamen nieuwe mensen bij die toch wat vrijer waren, misschien ook door hun opvoeding. Ik wil niet zeggen dat het allemaal zo gunstig is, want als je tegenwoordig kijkt naar de waarden en normen, dan zijn die soms ver te zoeken. In elke organisatie moet een zekere discipline zijn, een zekere regelmaat en orde. Daarom hebben ze het er tegenwoordig over om kinderen weer een (sociale) dienstplicht te laten vervullen om ze op de rails te krijgen. Zo was het bij de brandweer ook, er moest een zekere regelmaat en orde zijn en die was er ook.'

Peter van der Westen: 'Ik woonde op de Groeneweg en was net uit de opleiding. Ik fietste van de Groeneweg over de Laan van Nieuw Guinea naar de Minrebroederstraat en op de terugweg kruiste ik brandmeester Burgemeester. We waren alle twee in uniform en ik fietste door. De dag erop had ik 's middags EHBO-cursus en kreeg ik ze uitgemeten van hem: ik had hem moeten groeten.'

Nog steeds: niet op MIJN stoel

Velen vertelden over stoelen van hoofdbrandwachten en brandmeester waarop men niet mocht zitten. Met de komst van nieuwe mensen veranderde dit langzaam. Kees van Rooijen: 'De mensen kenden mij omdat ik daar gewerkt had. Ik werd goed opgenomen.

een opleiding hebben gehad en meer in de melk te brokkelen hebben als de brandmeester, is goed. Ik zou er ook niet tegenin gaan. Op post Oost, de oefenpost, hadden we wrakken van de sloop. Daar werd van alles mee gedaan, uitpersen, doorzagen, noem maar op. Daarna moesten ze in brand. We hadden laboratorium-as van de Universiteit in vaten. Ze wisten niet wat erin zat. De brand ging erin en we kregen hele mooie vuurballen. Achteraf zeiden we, we zijn niet goed bij ons hoofd geweest. En een lucht zat eraan.’

Voorzichtigheid was het devies. Wim van Merkestein: ‘We hadden een buitenbrandje in een container op de Universiteit. Ik zei: “Jongens, perslucht op.” Later bleek dat er voedingsbodempjes uit een laboratorium in lagen. Ik wist niet wat een rotzooi het was, niemand zei wat. De bedrijfsdeskundige zei dat het niks was, maar ik had daar mijn vraagtekens bij. Ik was blij dat ik ze perslucht op had laten zetten. Op een Universiteits-terrein wist je nooit wat je tegenkwam, binnen en buiten de gebouwen niet.’

Ambulancedienst

Op de ambulancedienst werden de jongeren vaak snel ingezet. Het rooster was zwaar. Kees van Rooijen: ‘Ik reed op de ziekdienst van het ene ongeval naar het andere. Je had ziekenvervoer of ongevallendienst. Je had A, B, C, D, E, F. Werd je ingedeeld in de ziekdienst, dan had je de A-dienst, dat was de eerste uitruk voor ziekenvervoer, de B, dat was de eerste voor een ongeval, de C-dienst, dan ging je een vervoer doen buiten de stad Utrecht, zoals Groningen of Friesland. D was buitenvervoer in de omgeving, zoals Bilthoven, Zeist. E was het eerste ziekenvervoer 's middags en dan was de A dienst de laatste 's middags en F was de ongevallendienst 's middags. Maar als het heel druk was, reed ik wel eens van het ene ongeval naar het andere. 's Middags waren ze zo bezig, dan moest je weer ongevallen rijden. Het ene ongeval was ernstig en het andere zeer ernstig. Je werd er op afgerekend als je daar niet tegen kon. Je leerde om afstand te nemen. Het raakte je niet meer. Als je een jaar of veertig was, stopten de ziekdiensten, of je moest vrijwillig door willen gaan. Sommigen deden dat. Als je hoger dan hoofdbrandwacht was, ging je ook van de ziekdienst af.’

Ambulancediensten gingen altijd door, ongeacht of je net een grote brand (Verbon) had gehad. Kees van Rooijen: ‘Het was 23.00 uur en ze hadden naar de brandmeester gebeld dat ik terug moest. Ik moest lopend van de Steenweg naar de Ganzenmarkt, want ik moest de ziekdienst overnemen voor de nachtdienst. Zo werkte het vroeger. Naderhand is dat verbeterd. Als je nachtdienst van de ziekdienst had, was je op de dag vrij.’

Procedures of de mogelijkheid om goede medische zorg te verlenen, waren er nog niet. Kees van Rooijen: ‘Heel vroeger toen ik pas op die ambulance zat, had je ongevallen en werd er niet gestabiliseerd. De slachtoffers moesten zo snel mogelijk naar het ziekenhuis

en daar moesten ze het maar uitzoeken. Een verbandje aanleggen, een gebroken been spalken en dan had je het wel gehad.’

Jan Bakker: ‘Ik kwam binnen op Centrum en de eerste tijd draaide je als jonkie hoofdzakelijk ambulancediensten. Dat was logisch, want die bevelvoerders hadden liever geroutineerdere mensen op de voertuigen zitten. We waren overdag ambulancechauffeur en ’s avonds brandweerman. Ik had er geen moeite mee, hoewel ik het niet leuk vond, want het leek wel of er helemaal geen gezonde mensen meer waren als je op die ziekenauto zat.’

Vief Rowe: ‘Ik hoorde en passant dat ik ook op de ambulance moest. Brandweerman zijn, vond ik prachtig. Om mensen te helpen en te redden. Ik heb katten, vogeltjes en mensen echt gered, maar ik heb ze ook voor mijn neus zien verbranden. Dat zijn uitersten. Maar de ambulancedienst trok me altijd het meest, dat heeft me het meest beheerst. Veel mensen realiseren zich niet dat je in een heel klein moment wat kon betekenen voor iemand. Mensen kregen een ongeluk en dat stukje van de plaats van het ongeval naar het ziekenhuis waren de mensen zo vergeten. Maar dat was juist het belangrijkste stuk: hoe kreeg je iemand in die stabiele of instabiele fase in dat ziekenhuis. Toen ik afscheid nam van de brandweer vertelden de jongens dat ik andere dingen deed en zag dan zij. Aanvullingen, een bepaald overzicht dat ik had. Steffens zei: “Jij zag altijd hele andere dingen dan wij.” Ik zag bijvoorbeeld bij een ongeval iemand die wel wat had, maar in de war was. Die liep te dwalen. Die haalde ik er tussenuit. Bij een ongeval zag ik meteen aan de manier van doen of aan een houding, of aan de kleur, wat ze mankeerden. Jan Bakker was mijn leermeester voor de ambulancedienst. Daar heb ik veel van geleerd, ook bij brand. Hij had mij geleerd om zo te werken.’

De voorbereiding was vrij simpel. Vief Rowe: ‘Ik ging een keer met een chauffeur mee en die vertelde wat. Het was een dagje hier en een dagje daar.’

Het werk was niet gemakkelijk. Sam van Druten: ‘Als je daadwerkelijk moest optreden, maakte het je niks uit. Dan kwam ik in het ziekenhuis en hielp ik vaak nog even mee met het uitpellen van het slachtoffer. Dan dacht ik later, kolere heb ik dat toen allemaal in mijn handen gehad? Het was veel erger dan ik dacht. Later had je pas tijd om goed na te denken over wat je gedaan had. Op dat moment was het alleen: handelen, handelen, handelen. Vroeger was er geen protocol. Je moest dat een beetje in kunnen schatten. Nu heeft iedere ambulanceverpleegkundige een protocol dat moet hij afwerken. Doet hij dat niet, krijgt hij op zijn donder. Plus, als het publiek erachter komt dat hij bepaalde dingen niet gedaan heeft, kan hij ook een proces aan zijn broek krijgen. Vroeger was het: protocollen? Nooit van gehoord.’

Soms werd er een inschattingsfout gemaakt. Roel Patist: ‘Er was een auto-ongeval op de Cartesiusweg. Daar waren twee jongens om een lantaarnpaal heen geslingerd. Ze waren uit de bocht gevlogen. De ene lag een eind verderop met een deken er overheen. Ik vroeg

Jan Bakker

Geboortedatum	30-04-1938 - 21-11-2005†
Geboorteplaats	Woerden
Naar Utrecht	1946
In dienst	April 1966
Uit dienst	April 1993
Opleiding	Ambachtsschool, LTS machinebankwerker
Functie	Brandmeester
Activiteiten binnen de brandweer	Instructeur

Toen ik Jan Bakker interviewde, stond hij midden in het leven. Hij was druk bezig om allerlei negatieven van de brandweer in te scannen. Ik heb na het interview nog een half uurtje gekeken naar de vele honderden foto's en beloofde om snel terug te komen voor de rest. Dit heeft helaas niet zo mogen zijn. Jan Bakker overleed plotseling op 21 november 2005 aan een hartstilstand. Zijn keuze voor de brandweer kwam min of meer toevallig tot stand. 'Ik was op een verjaardag en de broer van de jarige hield een pleidooi voor de brandweer en zei: "Stom dat jij niet bij de brandweer wilt." Toen heb ik gesolliciteerd en ben ik aangenomen. Het is geen familietraditie, hoewel mijn overgrootvader in Woerden al rotklusjes deed. Je had daar nog die stoommachines waar van die grote banden omheen zaten die de machines aandraaiden. Daar kwam er nogal eens eentje tussen. Mijn overgrootvader kwam dan om ze eruit te halen. Hij was ook grafdelver. Maar ik heb hem niet gekend, mijn grootvader was van 1880.'

Het bleek een goede keuze. 'Het is een mooi beroep. Op vakantie in Drenthe gingen we op excursie naar zo'n klompenmakerij. Daar zaten ze de hele dag met zijn vieren van die groeten op klompen uit te hakken. We stonden te kijken, samen met collega's, en toen zei ik tegen Kees van Rooijen: "Nou Kees, ik ben blij dat ik geen vak geleerd heb en naar de brandweer ben gegaan." Het was een mooi vak, omdat geen enkele dag hetzelfde was. Ik heb er bijna 30 jaar gewerkt en ben nooit één dag met tegenzin naar mijn werk gegaan. Dat is toch een zaligheid. Ik heb best wel eens klote klussen gehad, maar toch vond ik het heerlijk.'

Steffens: ‘Op de stafvergadering op maandagmorgen werd door de afdelingen gezegd wat ze nodig hadden. Voor grote uitgaven, zoals een nieuwe auto, had je een meerjarenplan. Die begroting liep vaak over vier, vijf jaar. Dat is logisch, want van een hoogwerker van een half miljoen moest op papier staan wanneer die vervangen moest worden. Zo was het ook met perslucht- en duikapparatuur. Kleinere dingen werden meteen beoordeeld en gingen uit het budget. De technische dienst had een eigen budget en als je daar overheen was, moest je naar de administrateur.’

De manier van werken veranderde langzaam. Fred de Vos: ‘Dat is landelijk. Dat zijn zulke grote, logge organen, voordat je iets zou kunnen omdraaien dat verkeerd is, moet er eerst een tijd op gestudeerd worden. Maar iets dat goed is, blijft ook heel lang in stand.’

Posten

In 1970 werd de indeling gewijzigd. Door invoering van eenrichtingsverkeer, werd de verzorging van het gebied tussen de spoorbanen en de Catherijnesingel naar het noorden toe, van post Groeneweg (West) naar Centrum overgebracht. Voor de wijk Overvecht werd in eerste instantie vanuit post Zuilen (Noord) uitgerukt. Daarvoor werd een blus-eenheid van vier man beroepspersoneel aldaar gestationeerd. De opkomst van vrijwilligers in Zuilen liet tussen 07.00 en 18.30 uur te wensen over. Dus zou voor Zuilen de Utrechtse brandweer uitrukken, tenzij er binnen twee minuten voldoende manschappen waren. In 1976 werd de vierde post, post Oost, ten noorden van de veemarkthallen in gebruik genomen. 23 maart 1977 ging de eerste paal voor de nieuwe hoofdpst (Zuid) aan de Vliegend Hertlaan de grond in (december 1979 volledig in gebruik). Post Groeneweg kon worden opgeheven.

Wim van Merkestein: ‘Toen ik bij de brandweer kwam, hadden we twee posten: post Centrum en post West. Toen wilde men van buiten naar binnen gaan werken. Niet helemaal aan de rand, maar zo dat je zowel naar binnen als naar buiten kunt rijden. Dat zou de ideale opstelling zijn. Om dat helemaal te verwezenlijken lukt nooit. Post Oost staat op de rand en bij de snelwegen. Post Leidsche Rijn (2005), staat verkeerd. Altijd al gezegd, maar die grond hebben we. Post Centrum (Briljantlaan) precies zo. Nu staat hij beter omdat post Zuid weg is. Toen post Zuid net stond, stond hij in de middle of nowhere, maar het was wel van buiten naar binnen.’

Post Oost was eerst een oefenpost. Cees van Dijk: ‘In principe mochten alleen de post-commandant en de ploeginstructeur blijven zitten. Dat werd zeker in de A-ploeg een beetje ontdoken, want ik zat er altijd, de ploeginstructeur, maar er zat ook een derde vast, Jan van den Akker. Jan bemoeide zich nergens mee, hij ging in de bezetting mee, maar voor de rest deed hij alleen het onderhoud. Als het echt niet anders kon, pikte je Jan eruit om met een oefening mee te gaan. In die bezetting van acht man moesten zes man

rouleren, maar dat waren er maar vijf. De hele structuur wijzigde in de jaren tachtig. Elke post kreeg de verantwoording om de vakbekwaamheid op peil te houden.'

Kees van Rooijen: 'Toen de nieuwe apparaten kwamen, de spreiders en de motorkettingzaag, maakte ik van post Oost een oefenpost. Na een maand ziekendienst ging je een maand naar post Oost, iedere maand een nieuwe ploeg.'

De sfeer veranderde met de komst van post Zuid. Huub Steins: 'De begintijd, de jaren ze-

ventig vond ik het leukst, omdat je allemaal in de binnenstad zat. Toen we naar Zuid gingen, werd het veel ambtelijker. Er was echt een scheiding, wij zaten tweehoog, de ploeg zat beneden. Op post Centrum ging je een trap naar beneden en zat je tussen de mensen. Je kon wel rustiger werken op Zuid. Op Centrum kwamen ze continu langs. Vooral in de periode dat bijvoorbeeld de tantièmes geregeld werden en mensen hun bevordering kregen, kwamen ze koffie brengen. Lucas van 't Hek was daar goed in. Ze hadden grote koffiekannen op een blad en hij was op een gegeven moment zo over de schouder aan het meekijken, dat de koffiekkan er overheen schoof.'

Alarm

Bedrijven kregen eind jaren vijftig de mogelijkheid om door middel van een drukknopinstallatie brand te melden. In 1976 waren er 190 aansluitingen. De nieuwe gemeente Nieuwegein, die een vrijwillige brandweer had, kreeg in 1975 aansluiting op de alarmcentrale van Utrecht. Maartensdijk volgde in 1977. De alarmcentrale zat op de hoofdwacht, eerst op Centrum en later op Zuid. 's Nachts wilde men wel eens 'te sociaal' zijn voor de manschappen als er een melding kwam. Steef Verweij: 'Dat hing af van de interpretatie van de centralist. Het is nacht, dan moet je ze hun bed uithalen, ik wacht wel even af, het zal wel meevallen. Dat was gevaarlijk. Niet alleen bij automatische meldingen, maar ook bij gewone meldingen, lieten ze de politie eerst kijken. Dat was echt gokken. Ik vind je hebt 24 uur dienst en als de toeter gaat, ga je gewoon. Als het achteraf niks blijkt te zijn, heb je pech. Al die automatische meldingen die we hadden, oh wat een klotezooi. Tuurlijk, het was niet leuk, maar het hoorde bij je werk.'

Slaapzaal

Het gedonder op de slaapzalen bleef. Willem den Uijl: 'Het eerste wat gebeurde als je net in dienst was, was dat ze je van je bed schopten: we willen je niet op deze kamer. Dan lag

Bijzondere uitspraken

Hij mist zijn vrouw. . .

Theo Steffens: 'Bij de brug naar Nieuwegein waar de tram over rijdt, vond de politie een fiets met een paar schoenen. Toen zeiden ze: dat is raar, laten we de brandweer er maar bij roepen. En inderdaad, van de bodem haalden we een oud mannetje met een rugzak vol stenen uit het water. Later, toen ze zijn spulletjes nakeken, kwam er een briefje tevoorschijn. Dat hij zijn vrouwtje zo miste en toch maar liever..'

tijd. Niet dat ik het met elkaar in verband breng, maar het gebeurde wel. Als je zoveel jaar getrouwd was, moest je daar ongeveer eenderde vanaf halen, want dan was ik hier niet. Dan kon ik ook geen ruzie maken met mijn vrouw. Als je tegenwoordig bij school kijkt, staan er evenveel mannen als vrouwen hun kinderen af te halen. Wij waren de voorlopers. Als ze op school mensen nodig hadden, ging ik altijd mee. Op de kleuterschool vertelde ik wat over de brandweer of de ambulance. Ik ging met een ambulance naar school. Dan vertelde je een verhaaltje over de ambulance. Later ook over de brandspuit. Iemand had mij verteld, dat ik snippertjes van een perforator in het mondstukje moest doen. Ik zei tegen de kinderen dat er geen water inzat. Dan klapte ik die spuit dicht en spoot zo die snippertjes in hun gezicht. Zalig om te doen. Ik ben wel drie of vier keer op school geweest met de ziekenauto of de brandweerauto. Dat was heerlijk. Eten koken deden we ook samen. Ik kookte op de dienst, dus kon ik moeilijk zeggen dat ik thuis niet kookte. Ik kookte niet elke dag patat hoor, maar ook vlees en aardappels. Dat was leuk.’

Vakanties en feestdagen moesten onderling geregeld worden. Willem den Uijl: ‘Dat rooster was een nadeel. Wij hadden daar geen moeite mee, want we wisten het vantevoren. Ik had altijd de instelling, het dienstrooster is nummer één en wij passen ons aan. Met vakanties probeerde ik wat te regelen en voor mijn hobby, als er een concours of een concert was ook, maar het werk ging voor. Soms was het vervelend. Marie, mijn vrouw, zei altijd dat het met kerst heel gemakkelijk was. We waren altijd een van de twee dagen vrij, dus het maakte niet zoveel uit. De kinderen vertoefden ook op de brandweerpost met kerst. We maakten leuke dingen voor de kerst, de A-p loeg was daar altijd heel sterk in. De enige dag die ik zelf vervelend vond, was oudejaarsavond, omdat het thuis zo gezellig was, met vuurwerk donderjagen en alles. Terwijl het op het werk ook leuk was, want je kreeg veel klussen. Met vakanties was het wel eens vervelend. Ik had een goede school, ik nam een brief van de commandant mee, dat ik vast zat aan een geroosterde vakantie, en dan kregen de kinderen altijd vrij. Toen ze alle twee op de middelbare school zaten, deden we het niet meer. Later toen ze 16-17 jaar waren, wilden ze geeneens meer, toen gingen ze hun eigen weg.’

Steeff Verweij: ‘Vakanties waren doorgaans onderling goed te ruilen. Ik heb vaak met kerst verlof gehad. Oud en nieuw interesseerde me niet zo gek veel. Met kerst wilde ik wel thuis zijn, want dat vond ik altijd de rotste dag om te werken. Niet zozeer om thuis weg te zijn, maar om te werken. Er moesten zoveel dingen. Er moest ’s morgens, ’s middags en ’s avonds uitgebreid gegeten worden. Aan het eind van de dag werden er hele voorraden weggegooid. Dat vond ik niet passen bij kerst. Ik zei wel eens met een gekke bek: weet je wat kerst eigenlijk betekent: armoe. Als je nog verder teruggaat in de tijd, moesten er videofilmmpjes gedraaid worden en dat waren niet van die hele frisse dingen. Ik

vond het wel eens leuk om te kijken, maar dat gehijg en gerotzooi op zo'n beeld hoefde voor mij niet. Dat heeft voor mij helemaal niets met kerst te maken. Spelletjes doen vond ik leuk, maar anderen hadden daar weer geen zin in. Dan moesten er prijzen ingekocht worden, best leuk, als je maar bezig was. Toen een keer degene met het minste aantal punten de hoogste prijzen kreeg, vonden de anderen dat weer niet leuk. Laat mij maar lekker thuiszitten met kerst. Met oud en nieuw was je doorgaans toch druk. Dat vond ik wel wat hebben. Mijn jongens vonden het niet leuk als ik er niet was, want je kon geen vuurwerk met elkaar afsteken, gelukkig Nieuwjaar wensen. Dat was eens in de drie jaar. Maar als ik vrij was met oud en nieuw had ik met Houten te maken. We hadden een clubje die de eerste klap deed, maar werd het meer, moest ik er naartoe. Dus daar moest je rekening mee houden. Veel drinken deed ik dan ook niet.'

Mevrouw Steins vond het kerstdiner leuk. 'Wij woonden pas in Utrecht, we kenden hier geen mens en met de kerst gingen we met de kinderen naar het kerstdiner, dat was hartstikke leuk.' Huub Steins: 'Dat was alleen de C-ploeg, de feestploeg. Joop Eeuwijk en Ad Post, waren de animators. Die hadden hun brandmeester in hun zak. Er waren hoofdbrandwachten die dat helemaal in hun vingers hadden en Eeuwijk was daar heel sterk in. Ries kwam ook uit die ploeg. Ik had liever met de kerstdagen dienst dan met oud en nieuw. Dan ruilde ik wel eens met een collega en ging ik samen met mijn vrouw op eerste kerstdag de posten langs om goed kerstfeest te wensen. Maar soms kwam je op een post en stond iedereen aan een auto te sleutelen. Dan dacht ik: waar ben ik mee bezig? Bij de C-ploeg werd ik samen met mijn vrouw en kinderen voor het kerstdiner uitgenodigd. De kinderen deden mee aan die kermis die ze daar georganiseerd hadden. Dat was hartstikke leuk. Ik was een van de weinigen die dat deed. Stamhuis vroeg mij of het goed zou zijn als hij ook zou komen. Dat vond ik een hartstikke goed idee. Hij wilde nooit naar feestavonden. De meeste officieren kwamen niet, behalve de jongeren die na mij kwamen. Hij kwam toch en ik zei: "Ik hou een plekje vrij. Al laat je maar een half

Bijzondere uitspraken

Uitruk 3 minuten

Wim van Merkestein: 'We kregen duikalarm en Van der Wolff was nog officier toentertijd en die was erg enthousiast. Hij dook gelijk achter het stuur van de duikwagen. Jaap Hartog en ik waren duiker. Nou, Van der Wolff kon behoorlijk scheuren en het was niet gek ver weg, de singel. Binnen drie minuten vanaf de melding, lagen we in het water. Dat komt niet zo gek vaak voor.' In de krant van 30 oktober 1970 staat het volgende: "Verbouwereerd gadeslagen door de eigenaresse hebben drie kikvorsmannen en een takelwagen van de Utrechtse brandweer vanmorgen om kwart over negen de Fiat 128 van de Utrechtse mevrouw W.C. Helt-Smith uit de Catharijnesingel ter hoogte van het AZU gehaald. De nog geen maand oude auto was all-risk verzekerd. Toen mevrouw Helt haar wagen op de parkeerstrook langs de Catharijnesingel had geparkeerd, vergat zij de handrem aan te trekken."

Vief Rowe - brand in Tivoli

BRANDWEER - BULLETIN nr 26, juni 1979,
uitgave: Gemeente Brandweer Utrecht

Op 7 maart j.l. kwam om 19.56 uur, van een ambtenaar van de bewakingsdienst, de melding 'Tivoli staat in brand' op de alarmcentrale binnen.

Doordat wij er rekening mee hadden gehouden, dat er in zo'n houten gebouw, door onvoorzichtigheid met vuur, wel eens een grote brand zou kunnen ontstaan, was destijds met kaderleden, personeelsleden en telefonisten van de alarmcentrale, een aanvalsplan opgesteld. De opstellingsplaatsen van de voertuigen waren daarbij eveneens aangegeven. Direct werden dan ook twee autospuiten en de watermachine naar Tivoli gedirigeerd.

Bij aankomst van het eerste voertuig om 19.59 uur, werd een enorme rookontwikkeling waargenomen.

De ambtenaren van de bewakingsdienst vertelden, dat nog drie personen in het gebouw aanwezig waren, waarop de bevelvoerder de aanvalsploeg naar binnen stuurde. Direct daarna ontstond een flashover waarna het gehele voorgedeelte in brand stond en de aanvalsploeg direct terug moest keren. Eén onzer medewerkers, de heer T.V. Rowe, liep daarbij ernstige brandwonden op aan beide handen, welke ter plaatse door de G.G. en G.D. werden behandeld, waarna deze dienst hem per ambulance naar het ziekenhuis vervoerde.

De overige voertuigen stelden zich op de bruggen op, om vandaar de waterkanonnen te voeden.

Inmiddels was het nader bericht 'grote brand uitslaand' gegeven, waarna door personeel van de alarmcentrale het vrij van dienst zijnde personeel werd opgeroepen.

Ondanks de inzet van acht waterkanonnen en zes lage druk stralen, ging het gehele gebouw in vlammen op. Om 20.56 kon het sein 'brand meester' worden gegeven, terwijl de nablissing voortduurde tot de volgende dag circa 14.00 uur.

Voor het publiek was het een spectaculaire brand, voor ons was het een kwestie van stralen inzetten.

De verwachting dat Tivoli behouden zou kunnen worden, is nooit aanwezig geweest.

De drie personen die, tijdens het uitbreken van de brand, nog in het gebouw aanwezig waren, zijn aan de achterkant weggevlucht, zodat Tivoli niet de naam van 'crematorium' heeft gekregen, zoals een aantal personen in het verleden had gezegd.

Het was geen verrassing dat Tivoli in brand stond. Jan van den Akker: 'We zaten erop te wachten. Dat gebouw was zo brandgevaarlijk. We hadden in Utrecht de sloperij van Venus. Ze hadden een hekel aan slopen, er vloog bij hen altijd wel wat in brand. Ze waren met lasbranders bezig om de centrale verwarming eruit te halen. Toen is het gebeurd. Dat deden illegalen en het was zogenaamd per ongeluk.' Vief Rowe: 'Tivoli was een houten noodgebouw met riet en dus heel brandbaar. De gemeente had het verkocht aan een sloopbedrijf. Maar de behoud actiegroep van Tivoli wilde het kraken, dus werd het hermetisch afgesloten en bewaakt. De bewakers hielpen en passant mee met slopen. Die sloper had ook illegalen in dienst. Hij wilde de houten spanten hebben voor een manege, de rest, zoals het metaal verkocht hij aan onderaannemers. Er stond in de clausule van de gemeente dat er niet met snijbranders gewerkt mocht worden vanwege het brandgevaar, maar dat gebeurde toch. Er ontstond brand. Ze hebben nog geprobeerd om dat zelf te blussen, maar dat liep uit de hand.'

Het ongeval

Kees van Rooijen: 'Vief Rowe zat op de eerste uitruk waarop ik onderbrandmeester was. We kwamen als eerste auto aan. Toen ging het een beetje verkeerd. Als je een gebouw ingaat, moet je de terugweg altijd veiligstellen door een slang mee te nemen. Maar Beukers en Rowe deden vaak gebouwendienst, dus die kenden het gebouw op hun duimpje. Zij stapten uit en liepen gelijk met een lamp naar binnen, zonder een straal mee te nemen. Van de Ganzenmarkt naar het Lepelenburg waar Tivoli stond, was zo'n kort stuk, ik zat mijn spullen nog aan te doen. Ze dachten: fluitje, dat redden we wel. Toen kreeg je die flashover en waren ze hun oriëntatie kwijt. Vief liet zijn lamp vallen en Beukers zag de uitgang en was weg richting uitgang. Vief wist niet meer waar hij naartoe moest. Beukers kwam eruit en riep dat Vief er nog in zat. Ik dacht: ik ga hem halen, laag bij de grond dan heb ik het minste last, maar het was net een soort föhn die eruit kwam. Alle hete lucht en rook kwam zo de voordeuren uit. Er was zo'n grote hitte en verbranding en die moest zuurstof hebben, dat moest eruit. Dat ging niet en wij gingen roepen. Op ons geroep is hij eruit gekomen, maar toen was hij wel goed verbrand. Dat is

er dan nog? De heren van het managementteam hebben hun huiswerk goed gemaakt. Alleen de werkvloer heeft het een beetje laten liggen. Ik heb mensen er ook persoonlijk op aangesproken: waarom ga je niet in de OR? Je bent mondig, je bent overal op tegen, dan zit je daar goed. Dan krijg je nul op het rekest en dat is me een beetje tegengevallen.'

Rouleren had een positieve uitwerking op het team. Wim van Merkestein: 'De collegialiteit is voor zover ik begrijp, tegenwoordig minder dan vroeger. Vroeger was je echt collega's. Tegenwoordig is het veel meer los zand, steeds meer eenlingen. Vroeger was er een roulatiesysteem, na zoveel maanden ging je verkassen naar een andere post. Dat was een hoop gesleep, maar je kende iedereen van je ploeg. Nu hoor je dat collega's twee jaar in dienst zijn en iemand uit dezelfde ploeg niet kennen. Na een periode ziekendienst werd er gewisseld, daaraan gekoppeld een oefenperiode op post Oost, met als gevolg dat je de vier posten afwerkte. Je was meer op elkaar gericht, maar je had ook minder. Iemand had een oude Volkswagen en reed zijn motor in elkaar twee dagen voor zijn vakantie. Zei er een: kom op met dat ding. 's Avonds is de hele motor gereviseerd. De volgende dag ging hij weg. Hans, prettige vakantie, ik hoop dat je Antwerpen haalt. Hij wilde naar Spanje. Maar net zo gemakkelijk reed hij heen en weer terug. Tegenwoordig hangen ze achter de tv of achter de computer.'

Misschien komen er andere vormen van kameraadschappelijkheid. Wim van Merkestein: 'Dat heb ik ook altijd gezegd.'

Dit rouleren had tevens als voordeel dat mensen die in de ene ploeg problemen hadden, deze soms in een andere ploeg niet hadden. Soms hielp een afkoelingsperiode. Wim van Merkestein: 'Even stoom afblazen, of effe bijkomen. Maar ja, ligt hij bij de ene ploeg niet goed, ligt hij bij de andere ploeg dan wel goed? Bepaalde figuren blijven moeilijk. Soms helpt effe bijkomen. Ik was postcommandant toen collega's problemen hadden, ontstaan door een grapje en dat escaleerde zo gigantisch, dan was het laatste redmiddel iemand naar een andere post sturen. Effe uit elkaar jullie. Er was een schilder, iemand stond op zijn trap en hij had een kwast witte verf. Hij zei: "Wat moet jij op mijn trap?" Hij heeft zijn hakken wit geschilderd, heel stom, heel leuk, maar de ander vond het niet leuk. Dat escaleerde nogal.'

Steeff Verweij: 'Je had flexibele posten. Ik moest naar post Noord. Daar zat een postcommandant waar ik van alle kanten voor werd gewaarschuwd. Ik dacht: ik zie wel, wel een beetje alerter. Daar zou ik voor twee wachten naartoe gaan en ik heb er bijna een jaar gezeten. Ik heb daar een gigantische tijd gehad met die man, echt geweldig. Misschien moest het zo zijn. Een leuk clubje mensen die met elkaar zaten te kaarten 's avonds, er werd met elkaar gekookt, het was echt een familie. En met zijn zessen of zijn vijven op een slaapzaal.'

Maatschappelijke ontwikkelingen zowel op het gebied van sociale verhoudingen, als op het gebied van de werkzaamheden volgden elkaar op. Theo Steffens: 'De een pakte die ontwikkelingen beter en vlotter op dan de ander. Er liepen 120 mensen rond en iedereen was verschillend. Dat zag je ook als je andere materialen kreeg. Er waren mensen die meer plichtmatig rondliepen. Naarmate je ouder werd, ging het steeds moeilijker.'

Maatschappelijke ontwikkelingen zowel op het gebied van sociale verhoudingen, als op het gebied van de werkzaamheden volgden elkaar op. Theo Steffens: 'De een pakte die ontwikkelingen beter en vlotter op dan de ander. Er liepen 120 mensen rond en iedereen was verschillend. Dat zag je ook als je andere materialen kreeg. Er waren mensen die meer plichtmatig rondliepen. Naarmate je ouder werd, ging het steeds moeilijker.'

Leiding geven

Leidinggevendens kenden hun mensen. Theo Steffens: 'Je had collega's die waren overal en voor alles in, enorm enthousiast en daar kon je altijd een beroep op doen. Dat zul je ook altijd blijven doen, helemaal als je die mensen nodig had. Als je een leidinggevende functie had, ging je daar toch een beetje op rekenen. Als leidinggevende kon je alleen succes hebben als je succesvolle collega's had. Iemand vertrouwen hoorde daar bij. Je had nu eenmaal collega's die gingen voor je door water en vuur. De ene mens heeft de kwaliteit om altijd iets goed te willen doen en er zijn mensen die interesseert dat niet zoveel. Niet iedereen kan zo enthousiast zijn als bijvoorbeeld Frans Sluyk, maar er zit veel tussen voordat je in de onderste regionen beland. Er waren figuren die zijn het tegenovergestelde en die zullen dat altijd blijven. Die hebben teleurstellingen meegemaakt en of dat thuis of in hun werk is geweest, de een is geslaagd en de ander zal nooit slagen. Hier in Utrecht zaten narrige figuren. Die hielden ervan het onderste uit de kan te halen, iemand echt over de rooie jagen. Als je het wist, kon je dat corrigeren. Die handigheid had ik, omdat ik afkomstig was uit de groep van beneden. Dan kreeg ik een signaal of soms herkende ik het zelf. Dan kon ik er wel eens wat aan doen, meer als mijn jongere collega's. Die herkenden het niet, die kenden de Utrechtse cultuur ook niet.'

Waar gehakt wordt, vallen spaanders is een bekend Nederlands gezegde. En inderdaad, overal waar gewerkt wordt, worden fouten gemaakt. Alleen de consequenties van fouten die door brandweerlieden gemaakt worden, zijn groot, heel groot soms. Hoe daarmee om te gaan? Theo Steffens: 'Tekortkomingen moest je niet aan de grote klok hangen. Dat moesten ze onder elkaar regelen. De een functioneerde nou eenmaal beter dan de ander. Als degene die beter functioneerde, degene die wat minder was een handje hielp, was er niks aan de hand. Als je als officier of brandmeester bij een brand was, moest je goed in de gaten houden dat alles goed liep. Dan zag je zo de tekortkomingen. Als officier kon je ingrijpen door met de ploegleider te praten. Als de pompbediener de kranen verkeerd